

Таким чином, запропоновані зміни по удосконаленню бази боротьби з корупцією підвищать ефективність протидії цьому негативному явищу, дадуть змогу надійніше захистити підприємців від неправомірних вчинків посадових осіб.

Список літератури: 1. Мельник М. Механізм корумпованих відносин // Право України. 2001. №4. 2. Мельник Н.И., Омельченко Г.Е., Хавронюк Н.И. Комментарий к Закону Украины «О борьбе с коррупцией». К., 1996. 3. Сервецький І.В. Теоретичні основи боротьби з організованою злочинністю і корупцією // Вісник Запорізького юридичного інституту. 1999. №2. 4. Репецкая А.Л. Организованная преступность в сфере экономики и финансов и проблемы борьбы с ней. Иркутск, 2000. 5. Дайджест ДІНАУ від 31.03.2000. №13. 6. Бизнес. 1999. №32. 7. Бизнес. 1999. №17 (328). 8. Галицькі контракти. 2000. №31. 9. Труш І. Удосконалювати ресстраційну діяльність // Право України. 2001. №7; Ушаповський В. Організована злочинність як фактор дестабілізації суспільних відносин та зростання тіньової економіки // Право України. 2001. № 12.

Надійшла до редколегії 10.10.02

В.В. Ковальська

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЗА ДОПОМОГОЮ КІЛЬКІСНИХ МЕТОДІВ

Методи управління знаходяться в діалектичній єдності з цілями управління і визначають якісний бік управлінської діяльності. Оскільки кількість – категорія діалектична, то виходячи з цього, кількісні методи представляють собою способи, засоби, підходи і шляхи відображення в відносних одиницях виміру загального і одиничного в об'єктах реального світу, процесів і явищ.

Пізнати об'єктивні закономірності суспільних процесів, оцінювати суб'єктивну діяльність людей дозволяє науковий аналіз соціальної інформації. Науковий аналіз інформації сьогодні без застосування кількісного методу неможливий.

Збільшення обсягів інформації, посилення вимог до ефективності управління і посилення інтенсивності управлінської діяльності органів внутрішніх справ викликає особливий інтерес до питань аналізу факторів, які впливають на стан охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю. Штабні підрозділи різного рівня управління готують аналітичні довідки за місяць, квартал, півріччя, 9 місяців і рік Ними здійснюється не тільки узагальнення і диференційована оцінка видів злочинів, але й аналіз причин та умов їх удосконалення і визначення заходів боротьби зі злочинами [1].

Питання організації аналітичної роботи є центральною ланкою змісту управлінської діяльності органів внутрішніх справ. На всіх рівнях управління існують штабні підрозділи, які можуть інформаційно обслуговувати суб'єктів управління для прийняття ефективних управлінських рішень. Штабні підрозділи в складі міськрайорганів внутрішніх справ можуть не тільки накопичувати інформацію, але вивчати і узагальнювати її в цілях прийняття адекватних рішень. Аналітична робота в органах внут-

рішних справ – це дослідницька пізнавальна діяльність щодо виявлення причинних зв'язків, тенденцій і закономірностей, яка необхідна для обґрунтування рішень, що приймаються і оцінки ефективності функціонування системи [2].

Процес пізнання реального світу як історично, так і логічно проходить таким чином, що пізнання якості випереджає пізнання кількості. Наука рухається від якісних оцінок і опису явищ до встановлення кількісних закономірностей; спираючись на останні, вона отримує можливість глибше досліджувати якість [3, с.263–264]. Найбільш ефективним засобом виявлення форм простору і кількісних відношень світу є математика. Математичні методи і моделі – основні засоби реалізації застосування кількісних методів і пізнання реального світу [4, с.779–780]. З цього випливає, що прийняте раніше смислове ототожнення кількісних і математичних методів не лише на практиці, але і в теорії має реальне обґрунтування, хоча в теорії кількісні методи включають в себе математичні методи і моделі. У даному випадку мають на увазі математичні (знакові) моделі, які відображають реальний процес або явище з метою отримання необхідної інформації про об'єкт, який нас цікавить.

Зміст управлінської діяльності в органах внутрішніх справ по суті складає роботу з інформацією в процесі формулювання цілей, постановки завдань, вибору засобів і способів їх досягнення. Інформація в управлінській діяльності органів внутрішніх справ піддається кількісному виміру.

Використовуючи кількісні методи оцінки роботи декількох територіальних органів внутрішніх справ за певний проміжок часу, можна підвести підсумки їх діяльності, оцінюючи рівень злочинності як один із важливих критеріїв оцінки стану боротьби зі злочинністю на певній території. При цьому наявність сил і засобів в територіальних органах внутрішніх справ, які порівнюються, і умови їх функціонування повинні бути приблизно рівнозначними. На практиці часто порівнюються міськрайоргани внутрішніх справ, які мають не однакові умови роботи і чисельність сил і засобів. Роль МВС, як вищого рівня управління в системі органів внутрішніх справ, полягає перш за все у створенні нормальних умов низовим підрозділам і службам у вирішенні завдань по організації боротьби зі злочинністю, охорони суспільного порядку і забезпечення громадської безпеки. Це, перш за все – відомча нормотворча діяльність, кадрове і матеріально-технічне забезпечення, зміцнення законності і виховання кадрів. Вирішення ж оперативних завдань (оперативно-розшукова, адміністративна і слідча діяльність) передається підлеглим міськрайорганам внутрішніх справ.

В управлінській діяльності органів внутрішніх справ застосування кількісних методів дозволить більш обґрунтовано готувати і приймати той варіант рішення, який в даний проміжок часу має більше переваг, ніж недоліків. Наприклад, на рівні міськрайоргану внутрішніх справ може розроблятися декілька варіантів розподілу сил і засобів в залежності від оперативної обстановки. Завдання полягає в тому, щоб базуючись на результатах ретроспективного аналізу стану оперативної обстановки на даний

момент і прогнозу на майбутнє, визначити найбільш раціональний з них. Якби в розроблених варіантах був один, який має лише переваги, а інші – значні недоліки, тоді б проблеми вибору варіанту не існувало. На практиці буває дуже складно виділити раціональний варіант рішення, так як це залежить від правильно сформульованої мети системи управління, від професійного рівня суб'єктів управління (спеціалістів), від інших суб'єктів, які беруть участь у розробці управлінського рішення, а головне від керівника, адже від нього залежить остаточний вибір раціонального, на його погляд, варіанту управлінського рішення.

Велике значення не тільки в підготовці обґрунтування, але й у виборі раціонального варіанту відіграє кваліфіковане використання кількісних методів, що дозволяє оцінити позитивне і негативне того чи іншого варіанту розподілу сил і засобів.

Управлінська діяльність спеціалістів інформаційно-аналітичних підрозділів тісно пов'язана із застосуванням статистичних методів аналізу видів злочину і вироблення рішень, які приймаються. Сучасну математичну статистику нерідко обґрунтовано називають наукою про прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності [5]. За допомогою методів математичної статистики спеціалісти штабних підрозділів роблять узагальнення і на їх основі готують варіанти управлінських рішень для керівника. Використовуючи кількісні методи оцінки варіантів рішення, ми маємо можливість на моделі виявити ступінь ризику або негативні наслідки прийняття нерационального варіанту управлінського рішення. Керівники майже всіх рівнів управління кожен день мають справу з аналізом статистичних даних, а він не може бути проведений певним чином без знання методів математичної статистики.

Для того, щоб спеціалісти штабних підрозділів могли успішно аналізувати статистичні дані про стан злочинності і результати використання сил і засобів, необхідно такі статистичні дані правильно відібрати і згрупувати.

Статистичні дані в управлінській діяльності – незамінний спосіб пізнання явищ і процесів. Характерною їх особливістю є те, що вони мають кількісне вираження і відносяться не до одиничних явищ, а охоплюють їх сукупність. В масі вони відображають об'єктивну закономірність, що дозволяє виявити реальні причини і умови їх виникнення, а отже, прийняти рішення по їх усуненню.

Випадковий характер злочину обумовлений тим, що ми не можемо знати, в якому місці і коли буде вчинено конкретний злочин. Маючи досить велику кількість злочинів проти особи, методами математичної статистики можемо з'ясувати, коли здійснюються ці злочини, якими способами, проти якої категорії осіб, за яких обставин, який соціальний портрет правопорушника і інше. Результати аналізу допоможуть виявити об'єктивні причини і умови здійснення злочинів проти осіб, що дозволить спланувати і провести низку відповідних профілактичних заходів, покращити організацію охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю.

Головні завдання математичної статистики в управлінні в органах внутрішніх справ полягають у тому, щоб створити достатньо оперативні (швидкі), надійні і точні методи збирання, обробки та аналізу статистичних даних, пошуку, розробки і отримання достатньо ефективних науково обґрунтованих управлінських рішень, а також подальшого прогнозування і перевірки їх практичної результативності з метою коректування [5]. Звідси витікає важливе значення математичних методів статистики як засобу кількісної оцінки управлінської діяльності. Знання методів математичної статистики спеціалістами інформаційно-аналітичних підрозділів підвищує наукове обґрунтування узагальнень, рекомендацій і висновків.

Якісне визначення будь-якої динамічної системи, в тому числі і соціальної, якою є система органів внутрішніх справ, підтримується завдяки обміну інформацією між елементами самої системи і зовнішнім середовищем. Це положення дозволяє визначити завдання удосконалення аналізу інформації з використанням кількісних методів, що в кінцевому результаті буде допомагати підвищенню ефективності управління в сфері охорони суспільного порядку і боротьби зі злочинністю.

Зміст методів науки управління складає система способів, шляхів і засобів пізнання її предмета. Предметом науки управління є певне коло об'єктивних закономірностей дійсності. Сюди належать як загальні закономірності управління людьми і колективами, так і специфічні закономірності управління в різних сферах суспільства, наприклад, в економіці, політиці, культурно-просвітницькій сфері та правоохоронній. При цьому слід відрізнити предмет науки управління від її об'єкта (об'єкт науки управління – саме управління як специфічні суспільні відносини).

Зміст науки управління залежить від ступеня пізнання її предмета, який завжди більш емпіричний, чим фактичний знання про нього. Розвиток науки управління полягає в безперервному розширенні її змісту. Застосування кількісних методів в управлінській діяльності поглиблює рівень знання про об'єкт управління і в кінцевому результаті розширить зміст науки управління, що дозволить підвищити ефективність управління на практиці.

У процесі підготовки і прийняття управлінського рішення можна умовно виділити три етапи використання кількісних (математичних) методів:

1. Підготовчий етап, базовий чи нульовий етап, закінчується постановкою проблеми і формулювання завдань, визначенням пріоритетних цілей і головних шляхів їх досягнення, уточнення значення дослідження, його обсягів та глибинним формулюванням робочої гіпотези, вибором і уточненням головних та допоміжних джерел інформації, засобів і способів їх збирання, обробки і аналізу, у тому числі конкретних математичних методів, різновидів та методик їх застосування.

2. Робочий етап представляє собою, по суті, власне застосування конкретних математичних методів, отримання певних висновків і результатів та їх тлумачень, обміркування та порівняння з робочою гіпотезою і результатами раніше проведених досліджень.

3. Останній етап – перевірки, чи зворотного зв'язку. [5, с.100–101].

Питання допустимості застосування кількісних методів в управлінській діяльності важливий не лише теоретично, але й практично. До числа проблем, які гальмують застосування кількісних методів в управлінській діяльності органів внутрішніх справ, відносять перш за все відсутність методичної розробки даного питання, недостатню правову регламентацію цього процесу, особливо в плані підготовки і перепідготовки кваліфікованих кадрів управління, а також нестачу сучасної комп'ютерної техніки і математичного забезпечення.

Перший етап застосування кількісних методів найбільш широко використовуються в управлінській діяльності органів внутрішніх справ для оптимізації структури, функцій, штатів і ін. Другий етап – формалізація, наприклад, систематизація і аналіз інформації. Тут ми застосовуємо кількісні методи первинного математичного підходу і другого етапу (узагальнення даних з метою підготовки управлінських рішень і різного роду інформаційно-аналітичних документів).

Третій етап недостатньо використовується в управлінській діяльності органів внутрішніх справ. Він втрачає самостійність і стає лише окремою частиною другого етапу.

Таким чином, ефективне функціонування системи органів внутрішніх справ в охороні громадського порядку і боротьбі зі злочинністю вимагає безперервного управління їх діяльністю на основі аналізу інформації, що надійшла. Аналітичне обґрунтування управлінських рішень, в свою чергу, не може бути ефективним без використання кількісних методів.

Список літератури: 1. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ. Х., 1998. 2. Коренев А.П. Основы управления в органах внутренних дел. М., 1996. 3. Философский энциклопедический словарь. М., 1983. 4. Советский энциклопедический словарь М., 1980. 5. Фролова О.Г. Новітня методологія в управлінні в органах внутрішніх справ. Донецьк, 2001.

Надійшла до редколегії 05.09.02

В.І. Московець

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В ОЦІНЦІ ВІДНОСИН МІЖ МІЛІЦІЄЮ ТА НАСЕЛЕННЯМ

Сьогодні поряд з традиційними формами співробітництва населення з міліцією в деяких регіонах України все більш ретельно вивчається досвід роботи поліції зарубіжних країн. Це обумовлено метою втілення в життя програми співробітництва на рівні соціальних технологій. Прикладом впровадження сучасних програм співробітництва може служити спільний проект «Запровадження моделі поліцейської діяльності, заснованої на підтримці з боку громадськості». Проект було реалізовано завдяки співпраці між Центром ім. лорда Скармена Лестерського Університету і Національним Університетом внутрішніх справ.

Об'єктами впровадження соціальних технологій були обрані міське відділення міліції Комінтернівського РВ ХМУ; Солоніцевське селище